

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет медицини і громадського здоров'я
Кафедра внутрішніх хвороб
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 24 Профілактична медицина

Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>223 «Медсестринство»</u>
Назва освітньої програми	<u>Медсестринство</u>
Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалавр) рівень</u>

Розробники і викладачі	Контактний телефон, адреса	E-mail
Ковалевська Людмила Андріївна, професор, доктор медичних наук, проректор з наукової та лікувально-діагностичної роботи МГУ	+38(099)109-92-86 Вул.Фонтанська дорога 23/1	mgu.klinik@ gmail.com

Врублевська Світлана Володимирівна, к.мед.н., доцент кафедри внутрішніх хвороб МГУ	+38(068)197-51- 77 Вул.Фонтанська дорога 23/1	vrublev2000@ gmail.com

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Профілактична медицина.

(назва навчальної дисципліни)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньокваліфікаційний рівень, форма навчання	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 6	Галузь знань 22 Охорона здоров'я 0	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність 223 МЕДСЕСТРИНСТВО	Термін навчання 10 місяців 1 рік 10 місяців
Змістових модулів – 3		
Загальна кількість годин – 180 год.		Лекції 28 год.
Кількість аудиторних годин – 84 год.	Ступінь вищої освіти бакалавр	Навчальна практика 56 год.
		Семінарські -
Кількість годин самостійної роботи студента – 96 год.	Форма навчання: денна	Самостійна робота 96 год.
		Індивідуальні завдання

Примітка: 1 кредит
ECTS – 30 год.

II КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1.3. Компетентності:

- **інтегральні:** здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог
- **загальні:** здатність застосовувати знання з виробничої практики (догляд за хворими) у практичних ситуаціях. ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 08. Навички використання інформаційних і комунікаційних

технологій ЗК 14. Здатність діяти в стресових умовах та кризових

ситуаціях - **спеціальні (фахові, предметні):**

СК 05. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби.

СК 16. Здатність організовувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

СК 17. Здатність працювати з коморбідними станами.

СК 18. Здатність працювати за принципами доказової медицини. СК 19. Здатність використовувати протоколи для стратифікації ризиків та прогнозу для одужання і якості життя.

III. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмними результатами навчання, які визначені освітньо-професійною програмою «Сестринська справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 223 Медсестринство та яких повинні досягти здобувачі вищої освіти після завершення вивчення дисципліни

ПРН 3. Планувати медсестринські втручання в умовах закладів охорони здоров'я, вдома, непередбачуваних обставин та вміти скласти план медсестринських втручань для вирішення дійсних та супутніх проблем пацієнтів різного віку; здійснювати взаємозалежні медсестринські функції.

ПРН 4 Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю

ПРН 5 . Здійснювати адміністрування у медсестринстві.

ПРН 7. Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим та перехворілим населенням, його реабілітації, ДО в умовах закладів охорони здоров'я, вдома, громаді та користуючись чинними наказами МОЗУ вміти: вести ДО населення; робити розрахунок та аналіз статистичних показників ефективності диспансеризації; проводити роз'яснювальну роботу серед пацієнтів різних диспансерних груп; вести облік груп здоров'я; розраховувати та оцінювати окремі показники комплексної дії мікроклімату на організм людини; визначати етапи медико-соціальної реабілітації пацієнта, завдання до кожного етапу; скласти комплекс реабілітаційних заходів залежно від профілю, перебігу, періоду захворювання; проводити перепис дитячого населення.

ПРН 8. Виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму, стабілізації функціонального стану організму, особистої гігієни, харчування пацієнта.

ПРН 9. Демонструвати вміння ефективної професійної комунікації в усній, письмовій формах українською та іноземною мовами для реалізації академічної мобільності, ефективного обміну професійною інформацією.

ПРН 10. Застосовувати широкий спектр клінічних умінь й сучасних інноваційних діагностичних та лікувальних технологій з метою безпечного пацієнтоцентрованого догляду відповідно до клінічних протоколів та правових стандартів медсестринства.

ПРН 19. Практикувати застосування ефективних поведінкових стратегій на індивідуальному/сімейному/суспільному рівнях для покращення стану здоров'я шляхом впливу на спосіб життя та заохочення до самостійного догляду індивідуальних осіб та сімей.

ПРН 22 Здатність до профілактичної діяльності медичної сестри, яка направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань пацієнта та членів його родини.

Знати:

- базові елементи правових основ з питань охорони здоров'я;
- міжнародні підходи до визначення державної політики та управління медичною допомогою;
- формування державної політики та управління медичною допомогою в різних країнах світу;
- зміст та базові напрями адміністративних реформ в галузі охорони здоров'я України;

- базові засади організації охорони здоров'я в різних країнах світу;
- основи організації та надання медичного страхування;
- основи управління якістю надання медичних послуг та діяльності закладів в охороні здоров'я.

Вміти:

- володіти знаннями про правові основи регулювання системи охорони здоров'я;
- визначати основні аспекти міжнародного досвіду формування державної політики в галузі охорони здоров'я, різних країнах як розвинутих, так і тих, що розвиваються;
- оформлювати основні види організаційно-розпорядчих документів закладів охорони здоров'я, згідно державної політики та державного регулювання діяльності в сфері охорони здоров'я України;
- володіти технологіями організації охорони здоров'я в різних країнах світу;
- визначати обсяги та якість діяльності галузі охорони здоров'я;
- організовувати діяльність закладу охорони здоров'я за договорами медичного страхування;
- визначити ефективність медичного страхування порівнюючи із міжнародним досвідом країн Європи та Азії;
- впроваджувати в практику звання про основи управління якістю функціонування закладів охорони здоров'я та надання медичних послуг.

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва змістових модулів та тем	Кількість годин			
		Усього	Лекції	Навчальна практика	СРС
Модуль 1. Профілактична медицина. Менеджмент у медсестринському процесі. Показники здоров'я. Міжнародні програми профілактики захворювань. Скринінгові програми діагностики.					
Змістовий модуль 1. Менеджмент та організація охорони здоров'я в Україні.					
1.	Законодавство з питань охорони здоров'я населення, громадського здоров'я. Законодавче врегулювання фінансових і економічних відносин у системі охорони здоров'я України Регулювання підприємництва в охороні здоров'я. Правові та етичні аспекти медичної діяльності. Правові основи менеджменту	12	2	4	6

2.	Міжнародні підходи до визначення політики сприяння здоров'ю та пропаганди здорового способу життя. Міжнародний досвід формування державної політики в галузі охорони здоров'я. Загальні стратегії сприяння суспільній відповідальності за здоров'я, визначені Оттавською хартією та Джакартською декларацією.	13	2	4	7
3.	Формування державної політики та управління медичною допомогою в країнах з розвинутою системою охорони здоров'я: досвід Франції; Канади; Великобританії; Швеції; США, Ізраїлю Формування державної політики та управління медичною допомогою в країнах східної та центральної Європи із запровадження системи медичного страхування. Формування державної політики та управління охороною здоров'я в інших країнах: Туреччині, Єгипті, тощо.	13	2	4	7
4	Зміст та напрями адміністративних реформ в галузі охорони здоров'я України. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України. Формування кадрової політики в галузі охорони здоров'я. Система охорони здоров'я України. Обсяги та якість діяльності галузі охорони здоров'я України. Поняття про рівні медико-санітарної допомоги. Гарантований рівень медичної допомоги. Якість та стандарти медичної допомоги.	13	2	4	7
5	Основні поняття теорії медичного страхування. Основні принципи і види медичного страхування. Нормативно-договірна база системи страхування. Організація діяльності закладу охорони здоров'я за договорами медичного страхування. Медичне страхування як система організаційних та фінансових заходів. Досвід країн Східної та Центральної Європи із запровадження системи медичного страхування. Обов'язкове медичне страхування. Добровільне медичне страхування.	13	2	4	7
6	Організація охорони здоров'я в країнах з розвинутою системою медичної допомоги. Організація охорони здоров'я в країнах із системою медичної допомоги, що розвивається.	13	2	4	7
7	Основні принципи спілкування в сестринській справі. професійні комунікації. Конфлікт продуктивний та деструктивний, засоби вирішення проблеми. Біоетика та біобезпека у медсестринському процесі. Біоетичні, правові та медикосоціальні проблеми життя,	13	2	4	7

	здоров'я, репродукції людини.				
	Усього	90	14	28	48
Змістовий модуль 2. Профілактична медицина, організація фармацевтичної діяльності. Профілактика профпатології та захворювань, пов'язаних з неблагополучним навколишнім середовищем.					
1.	Поняття «Профілактика», її види та рівні. Вертикальні та горизонтальні профілактичні програми. Міжсекторальне співробітництво. Світовий досвід впровадження профілактичних програм. Профілактичні програми і технології в Україні. Нормативно-правові та організаційні основи профілактики в Україні. Визначення індивідуальних показників фізичного здоров'я. Міжнародний досвід формування державної політики в галузі охорони здоров'я.	12	2	4	6
2.	Фармацевтична діяльність у різних країнах світу. Регулювання фармацевтичної діяльності в країнах з розвинутою економікою та в країнах з перехідною економікою Державна політика та управління у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів. Забезпечення санітарно-протиепідемічного благополуччя.	13	2	4	7
3.	Показання та протипоказання до вакцинації. Індивідуальний графік вакцинації. Регулювання механізмів обов'язкової вакцинації в країнах з розвинутою економікою та в країнах з перехідною економікою Державна політика та управління у сфері імунопрофілактики.	13	2	4	7
4	Профілактична медицина в галузі охорони здоров'я дітей і підлітків Визначення індивідуальних показників фізичного здоров'я. Формування у населення відповідального ставлення до особистого здоров'я та здорового способу життя як основа профілактики. Особливості організації профілактичних заходів для дітей в умовах загальноосвітніх навчальних закладів. Міжнародні підходи до визначення політики сприяння здоров'ю та пропаганди здорового способу життя.	13	2	4	7
5	Профілактика соціально значимих неінфекційних захворювань. . Скринінгові програми раннього виявлення захворювань. Професійні шкідливості, зумовлені особливостями трудового процесу, та їх профілактика .	13	2	4	7

6	Гігієна води та водопостачання населених місць, Профілактика отруень та кишкових інфекцій. Ґрунт як складовий елемент навколишнього середовища. Основні принципи санітарного очищення населених пунктів.	13	2	4	7
7	Наукові основи раціонального харчування. Профілактика харчових отруень. Сонячна інсоляція. Шкідливості надмірної інсоляції, засоби захисту. Невуси.	13	2	4	7
	<i>Усього</i>	<i>90</i>	<i>14</i>	<i>28</i>	<i>48</i>
	<i>Разом за 304 семестр</i>	<i>180</i>	<i>28</i>	<i>56</i>	<i>96</i>

V. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Теми лекцій	Кількість годин
Модуль 1. Профілактична медицина. Менеджмент у медсестринському процесі. Показники здоров'я. Міжнародні програми профілактики захворювань. Скринінгові програми діагностики.		
Змістовий модуль 1. Менеджмент та організація охорони здоров'я в Україні.		
1	Законодавство з питань охорони здоров'я населення, громадського здоров'я. Законодавче врегулювання фінансових і економічних відносин у системі охорони здоров'я України Регулювання підприємництва в охороні здоров'я. Правові та етичні аспекти медичної діяльності. Правові основи менеджменту	2
2	Міжнародні підходи до визначення політики сприяння здоров'ю та пропаганди здорового способу життя. Міжнародний досвід формування державної політики в галузі охорони здоров'я. Загальні стратегії сприяння суспільній відповідальності за здоров'я, визначені Оттавською хартією та Джакартською декларацією.	2
3	Формування державної політики та управління медичною допомогою в країнах з розвинутою системою охорони здоров'я: досвід Франції; Канади; Великобританії; Швеції; США, Ізраїлю Формування державної політики та управління медичною	2

	допомогою в країнах східної та центральної Європи із запровадження системи медичного страхування. Формування державної політики та управління охороною здоров'я в інших країнах: Туреччині, Єгипті, тощо.	
4	Зміст та напрями адміністративних реформ в галузі охорони здоров'я України. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України. Формування кадрової політики в галузі охорони здоров'я. Система охорони здоров'я України. Обсяги та якість діяльності галузі охорони здоров'я України. Поняття про рівні медико-санітарної допомоги. Гарантований рівень медичної допомоги. Якість та стандарти медичної допомоги.	2
5	Основні поняття теорії медичного страхування. Основні принципи і види медичного страхування. Нормативно-договірна база системи страхування. Організація діяльності закладу охорони здоров'я за договорами медичного страхування. Медичне страхування як система організаційних та фінансових заходів. Досвід країн Східної та Центральної Європи із запровадження системи медичного страхування. Обов'язкове медичне страхування. Добровільне медичне страхування.	2
6	Організація охорони здоров'я в країнах з розвинутою системою медичної допомоги. Організація охорони здоров'я в країнах із системою медичної допомоги, що розвивається.	2
7	Основні принципи спілкування в сестринській справі. професійні комунікації. Конфлікт продуктивний та деструктивний, засоби вирішення проблеми. Біоетика та біобезпека у медсестринському процесі. Біоетичні, правові та медикосоціальні проблеми життя, здоров'я, репродукції людини.	2
	Усього змістовий модуль 1	14
Змістовий модуль 2. Профілактична медицина, організація фармацевтичної діяльності. Профілактика профпатології та захворювань, пов'язаних з неблагополучним навколишнім середовищем.		
1	Поняття «Профілактика», її види та рівні. Вертикальні та горизонтальні профілактичні програми. Міжсекторальне співробітництво. Світовий досвід впровадження профілактичних програм. Профілактичні програми і технології в Україні. Нормативно-правові та організаційні основи профілактики в Україні. Визначення індивідуальних показників фізичного здоров'я. Міжнародний досвід формування	2

	державної політики в галузі охорони здоров'я.	
2	Фармацевтична діяльність у різних країнах світу. Регулювання фармацевтичної діяльності в країнах з розвинутою економікою та в країнах з перехідною економікою Державна політика та управління у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів. Забезпечення санітарно-протиепідемічного благополуччя.	2
3	Показання та протипоказання до вакцинації. Індивідуальний графік вакцинації. Регулювання механізмів обов'язкової вакцинації в країнах з розвинутою економікою та в країнах з перехідною економікою Державна політика та управління у сфері імунопрофілактики.	2
4	Профілактична медицина в галузі охорони здоров'я дітей і підлітків Визначення індивідуальних показників фізичного здоров'я. Формування у населення відповідального ставлення до особистого здоров'я та здорового способу життя як основа профілактики. Особливості організації профілактичних заходів для дітей в умовах загальноосвітніх навчальних закладів. Міжнародні підходи до визначення політики сприяння здоров'ю та пропаганди здорового способу життя.	2
5	Профілактика соціально значимих неінфекційних захворювань. . Скринінгові програми раннього виявлення захворювань. Професійні шкідливості, зумовлені особливостями трудового процесу, та їх профілактика .	2
6	Гігієна води та водопостачання населених місць, Профілактика отруєнь та кишкових інфекцій. Грунт як складовий елемент навколишнього середовища. Основні принципи санітарного очищення населених пунктів.	2
7	Наукові основи раціонального харчування. Профілактика харчових отруєнь. Сонячна інсоляція. Шкідливості надмірної інсоляції, засоби захисту. Невуси.	2
	Усього змістовий модуль 2	14

VI. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з\п	Навчальна практика	Кількість годин
Модуль 1. Профілактична медицина. Менеджмент у медсестринському процесі. Показники здоров'я. Міжнародні програми профілактики захворювань. Скринінгові програми діагностики.		
Змістовий модуль 1. Менеджмент та організація охорони здоров'я в Україні.		
1	Законодавство з питань охорони здоров'я населення, громадського здоров'я. Законодавче врегулювання фінансових і економічних відносин у системі охорони здоров'я України Регулювання підприємництва в охороні здоров'я. Правові та етичні аспекти медичної діяльності. Правові основи менеджменту	4
2	Міжнародні підходи до визначення політики сприяння здоров'ю та пропаганди здорового способу життя. Міжнародний досвід формування державної політики в галузі охорони здоров'я. Загальні стратегії сприяння суспільній відповідальності за здоров'я, визначені Оттавською хартією та Джакартською декларацією.	4
3	Формування державної політики та управління медичною допомогою в країнах з розвинутою системою охорони здоров'я: досвід Франції; Канади; Великобританії; Швеції; США, Ізраїлю Формування державної політики та управління медичною допомогою в країнах східної та центральної Європи із запровадження системи медичного страхування. Формування державної політики та управління охороною здоров'я в інших країнах: Туреччині, Єгипті, тощо.	4
4	Зміст та напрями адміністративних реформ в галузі охорони здоров'я України. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України. Формування кадрової політики в галузі охорони здоров'я. Система охорони здоров'я України. Обсяги та якість діяльності галузі охорони здоров'я України. Поняття про рівні медико-санітарної допомоги. Гарантований рівень медичної допомоги. Якість та стандарти медичної допомоги.	4
5	Основні поняття теорії медичного страхування. Основні принципи і види медичного страхування. Нормативно-договірна база системи страхування. Організація діяльності закладу охорони здоров'я за договорами медичного страхування. Медичне страхування як система організаційних та фінансових заходів. Досвід країн Східної та Центральної Європи із запровадження системи медичного страхування. Обов'язкове медичне страхування. Добровільне медичне страхування.	4

6	Організація охорони здоров'я в країнах з розвинутою системою медичної допомоги. Організація охорони здоров'я в країнах із системою медичної допомоги, що розвивається.	4
7	Основні принципи спілкування в сестринській справі. професійні комунікації. Конфлікт продуктивний та деструктивний, засоби вирішення проблеми. Біоетика та біобезпека у медсестринському процесі. Біоетичні, правові та медикосоціальні проблеми життя, здоров'я, репродукції людини.	4
Усього змістовий модуль 1:		28
Змістовий модуль 2. Профілактична медицина, організація фармацевтичної діяльності. Профілактика профпатології та захворювань, пов'язаних з неблагополучним навколишнім середовищем.		
1	Поняття «Профілактика», її види та рівні. Вертикальні та горизонтальні профілактичні програми. Міжсекторальне співробітництво. Світовий досвід впровадження профілактичних програм. Профілактичні програми і технології в Україні. Нормативно-правові та організаційні основи профілактики в Україні. Визначення індивідуальних показників фізичного здоров'я. Міжнародний досвід формування державної політики в галузі охорони здоров'я.	4
2	Фармацевтична діяльність у різних країнах світу. Регулювання фармацевтичної діяльності в країнах з розвинутою економікою та в країнах з перехідною економікою Державна політика та управління у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів. Забезпечення санітарно-протиепідемічного благополуччя.	4
3	Показання та протипоказання до вакцинації. Індивідуальний графік вакцинації. Регулювання механізмів обов'язкової вакцинації в країнах з розвинутою економікою та в країнах з перехідною економікою Державна політика та управління у сфері імунопрофілактики.	4
4	Профілактична медицина в галузі охорони здоров'я дітей і підлітків Визначення індивідуальних показників фізичного здоров'я. Формування у населення відповідального ставлення до особистого здоров'я та здорового способу життя як основа профілактики. Особливості організації профілактичних заходів для дітей в умовах загальноосвітніх навчальних закладів. Міжнародні підходи до визначення політики сприяння здоров'ю та пропаганди здорового способу життя.	4

5	Профілактика соціально значимих неінфекційних захворювань. . Скринінгові програми раннього виявлення захворювань. Професійні шкідливості, зумовлені особливостями трудового процесу, та їх профілактика .	4
6	Гігієна води та водопостачання населених місць, Профілактика отруєнь та кишкових інфекцій. Грунт як складовий елемент навколишнього середовища. Основні принципи санітарного очищення населених пунктів.	4
7	Наукові основи раціонального харчування. Профілактика харчових отруєнь. Сонячна інсоляція.Шкідливості надмірної інсоляції, засоби захисту. Невуси. Залік.	4
Усього змістовий модуль 2:		28
Усього за курс навчання		56

Теми семінарських занять - не передбачені

навчальним планом

VII ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «Профілактична медицина»

№ з\п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Гарантований рівень медичної допомоги. Поняття, критерії, приклади застосування	2
2	Регулювання фармацевтичної діяльності в країнах з розвиненою економікою: Франція, США, Італія, Німеччина, Англія.	2
3	Методика використання ультрафіолетового випромінювання з метою профілактики захворювань і санації повітряного середовища.	2
4	Засоби і методи формування у населення відповідального ставлення до особистого здоров'я та здорового способу життя як основа профілактики. Навести приклади у м.	2

	Одеса.	
5	Скринінгові програми раннього виявлення захворювань в Україні.	2
6	Регулювання механізмів обов'язкової вакцинації в країнах з розвинутою економікою та в країнах з перехідною економікою, в Україні.	2
7	Методика гігієнічної оцінки питної води. Профілактика отруєнь та кишкових інфекцій. Ендемічні захворювання.	2
8	Санітарна охорона ґрунту та очищення населених місць.	2
9	Міжнародні підходи до визначення політики сприяння здоров'ю та пропаганди здорового способу життя.	4
10	Державна політика та управління у сфері контролю якості лікарських засобів	4
11	Харчування в профілактичній медицині. Організація харчування в лікувальнопрофілактичних закладах.	4
12	Харчові отруєння як гігієнічна проблема. Методика розслідування харчових отруєнь.	4
13	Законодавчі основи проведення санітарного нагляду в галузі гігієни праці. Фізіологія праці.	4
14	Гігієнічна оцінка факторів трудового процесу та виробничого середовища.	4
15	Особливості гігієнічних вимог до планування та експлуатації лікувальнопрофілактичних закладів.	4
16	Сучасні проблеми внутрішньолікарняної інфекції та комплекс гігієнічних заходів щодо її профілактики.	4
17	Гігієнічні вимоги до планування, благоустрою та обладнання дитячих навчальних закладів.	4
18	Фізичний розвиток як важливий критерій оцінки стану здоров'я дітей та підлітків.	4
19	Закономірності формування променевого навантаження людини у місцях проживання, його гігієнічна оцінка та шляхи зниження.	4

20	Методика контролю протирадіаційного захисту персоналу і радіаційної безпеки пацієнтів при застосуванні радіонуклідів та інших джерел іонізуючих випромінювань в лікувальних закладах.	4
21	Сонячна радіація та її фізичні основи. Вплив сонячної активності на живі організми Землі. Інфрачервоне випромінювання Сонця, гігієнічне значення, патологія, що викликається надмірною дією, її профілактика.	4
22	Умови життя в населених пунктах та здоров'я людини. Особливості формування міського середовища і гігієнічні аспекти життя в сучасному місті. Урбанізація як соціальногігієнічна проблема.	4
23	Вплив якості питної води на загальне здоров'я населення. Карієс та ендемічний флюороз як гігієнічна проблема, їх профілактика.	4
24	Роль ґрунту у виникненні і розповсюдженні інфекційних захворювань та інвазій, захворювань неінфекційної етіології, принципи профілактики.	4
25	Аліментарні захворювання, їх класифікацію, причини виникнення, розповсюдженість на Україні.	4
26	Методика гігієнічної оцінки планування, оснащення та утримання навчально-виховних дошкільних закладів та шкіл.	4
27	Планування та внутрішнє облаштування лікарняних будівель стаціонару (центральне приймальне відділення, палатна секція як основний структурний і функціональний елемент стаціонару, палати). Особливості планування і експлуатації інфекційних лікарень, відділень, палатних секцій, палат.	4
28	Профілактика харчових отруєнь та інфекцій у стаціонарі.	4
29	Радіаційна безпека населення в місцях його мешкання, чинники, що її визначають.	2
	Усього:	96

VIII ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) (есе, аналітичний огляд, аналіз проблеми тощо)

1. Виступи на засіданні науково-студентського гуртка.

2. Участь у наукових конференціях.
3. Публікація матеріалів в журналах (тези, статті) тощо. 4. Створення фільмів, презентацій.
- 4.

Теми індивідуальних навчально-дослідних завдань

(пошукові, дослідницькі й аналітичні роботи)

1. Біоетичні аспекти впливу навколишнього середовища на людину.
2. Мікроклімат і його гігієнічне значення.
3. Санітарна охорона та біобезпека атмосферного повітря.
4. Ендемічний флюороз та карієс як гігієнічна проблема, їх профілактика.
5. Сучасні гігієнічні та біоетичні проблеми очистки населених місць.
6. Харчування та здоров`я населення.
7. Характеристика професійної захворюваності медичного персоналу обумовленої впливом хімічних виробничих чинників. Аналіз та оцінка профілактичних заходів.
8. Характеристика професійної захворюваності медичного персоналу обумовленої впливом біологічних виробничих чинників. Аналіз та оцінка профілактичних заходів.
9. Характеристика професійної захворюваності медичного персоналу обумовленої впливом фізичних виробничих чинників. Аналіз та оцінка профілактичних заходів.
10. Норми фізіологічних потреб в основних харчових речовинах та енергії.
11. Організація та контроль за проведенням профілактичних заходів у лікувальнопрофілактичних закладах. Первинна, вторинна та третинна профілактика захворювань.

12. Аналіз важкості та напруженість трудової, професійної діяльності медичних працівників.
13. Методи оцінки психологічного здоров'я, режиму дня, навчання, праці, особистої гігієни, режим харчування членів колективу.
14. Рекомендації та розпорядження по використанню методів і засобів профілактики внутрішньолікарняних інфекцій, інфекцій та інвазій серед медичних працівників.
15. Методи та засоби проведення санітарно-просвітньої роботи серед медичного персоналу, серед хворих з метою створення здорових та безпечних умов праці.
16. Аналіз ергономічних і фізіологічних показників важкості та напруженості праці медичних працівників.
17. Характеристика факторів виробничого середовища та соціальних умов, що можуть впливати на здоров'я медичного персоналу.
18. Вивчення закономірностей впливу факторів та умов виробничого середовища на організм медичних працівників.
19. Наукове обґрунтування та розробка гігієнічних нормативів, правил та заходів по максимальному використанню позитивно впливаючих на організм людини факторів навколишнього середовища.
20. Використання в практиці охорони здоров'я гігієнічних рекомендацій, правил, нормативів, перевірка їх ефективності та вдосконалення.
21. Прогнозування санітарної ситуації на найближчу та віддалену перспективу з урахуванням планів розвитку закладу з метою оптимізації умов праці та профілактики профпатології.
22. Визначення відповідних проблем у сфері охорони праці в закладах охорони здоров'я та наукова розробка профілактичних заходів.
23. Іонізуюче випромінювання як чинник навколишнього середовища та виробнича шкідливість.

8. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) (есе, аналітичний огляд, аналіз проблеми)

1. Публікація матеріалів в журналах (тези, статті)
2. Участь у роботі студентського гуртка та виступи на наукових конференціях
3. Виготовлення ламінованих таблиць з відповідних тем, розділів дисципліни

4. Підбір відео- та аудіоматеріалів із розділів дисципліни
5. Складання кросвордів із відповідних розділів дисципліни

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит (залік)

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			

1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

Заочна форма навчання		Поточний контроль	
Види самостійної роботи		Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності
			Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу час	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу аудиторних занять 15	під
За виконання контрольних робіт (завдань)			

1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			

1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50

Підсумковий контроль		50
екзамен / залік		
Всього балів підсумкової оцінки		100

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

(для іспиту / заліку) Рівень знань оцінюється: - «відмінно» / «зараховано» А від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях,

під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

XI. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

- 1.Профілактика та її різновиди. Значення знань гігієни. Взаємозв'язок лікувального і профілактичного напрямку в медицині.
- 2.Правові засади та сучасний стан системи охорони здоров'я в Україні.
- 3.Законодавство з питань охорони здоров'я населення, громадського здоров'я в Україні. Законодавче врегулювання фінансових і економічних відносин у системі охорони здоров'я України.
4. Регулювання підприємництва в охороні здоров'я.
5. Правові та етичні аспекти медичної діяльності.
6. Правові основи менеджменту медичних закладів.
7. Міжнародні засади формування державної політики та управління медичною допомогою.
8. Міжнародні підходи до визначення політики сприяння здоров'ю та пропаганди здорового способу життя.

9. Міжнародний досвід формування державної політики в галузі охорони здоров'я.
10. Загальні стратегії сприяння суспільній відповідальності за здоров'я, визначені Оттавською хартією та Джакартською декларацією.
11. Формування державної політики та управління медичною допомогою в країнах з розвинутою системою охорони здоров'я: досвід Франції; Великобританії;
12. Формування державної політики та управління медичною допомогою в країнах з розвинутою системою охорони здоров'я: досвід Канади; США.
13. Формування державної політики та управління медичною допомогою в країнах з розвинутою системою охорони здоров'я: досвід Швеції, Ізраїлю.
14. Формування державної політики та управління медичною допомогою в країнах з розвинутою системою охорони здоров'я: досвід країн центральної Європи із запровадження системи медичного страхування.
15. Формування державної політики та управління охороною здоров'я в Туреччині.
16. Формування державної політики та управління охороною здоров'я в Єгипті.
17. Формування державної політики та управління охороною здоров'я в Індії та інших країнах.
18. Державна політика та державне регулювання медичної та фармацевтичної діяльності в Україні
19. Зміст та напрями адміністративних реформ в галузі охорони здоров'я України.
20. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України.
21. Формування кадрової політики в галузі охорони здоров'я.
22. Система охорони здоров'я України. Обсяги та якість діяльності галузі охорони здоров'я України.
23. Поняття про рівні медико-санітарної допомоги. Гарантований рівень медичної допомоги.
24. Якість та стандарти медичної допомоги.
25. Державна політика та управління у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів.
26. Забезпечення санітарно-протиепідемічного благополуччя.
27. Організація охорони здоров'я на регіональному та макрорівні

28. Організація охорони здоров'я в країнах з розвинутою системою медичної допомоги (надати характеристику двом країнам на власний вибір студента).
29. Організація охорони здоров'я в країнах із системою медичної допомоги, що розвивається (надати характеристику двом країнам на власний вибір студента).
30. Фармацевтична діяльність у різних країнах світу.
31. Регулювання фармацевтичної діяльності в країнах ЄС.
32. Основні поняття теорії медичного страхування.
33. Основні принципи і види медичного страхування.
34. Нормативно-договірна база системи страхування в Україні.
35. Організація діяльності закладу охорони здоров'я за договорами медичного страхування.
36. Медичне страхування як система організаційних та фінансових заходів.
37. Досвід країн Східної та Центральної Європи із запровадження системи медичного страхування.
38. Обов'язкове медичне страхування. Добровільне медичне страхування в різних країнах світу (надати характеристику двом країнам на власний вибір студента).
39. Визначити основні положення сутності управління якістю TQM.
40. Концепція розвитку якості в охороні здоров'я і моделі управління якістю.
41. Основи доказової медицини.
42. Стандартизація медичної допомоги.
43. Акредитація медичного закладу.
44. Основи управління якістю надання медичної послуги.
45. Організація контролю виконання документів.

ХІІ Рекомендована література.

1. *Основи профілактичної медицини: Підручник для студентів ВМНЗ І— ІІ рівнів акредитації* / П.С. Бебешко, Ю.С. Скоробреха, О.П. Коріняк. — К.: ВСВ “Медицина”, 2010. — 184 с.
2. Ахламов А.Г., Кусик Н.Л. Економіка та фінансування охорони здоров'я: навчально-методичний посібник. Одеса: ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, 2011. 134 с.
3. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: електронний навчально-методичний посібник / В.І. Борщ, О.В. Рудінська, Н.Л. Кусик. Одеса: ОНМедУ, 2022. (укр. та англ. мовами)
4. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навчальний посібник / В.Г. Шутурмінський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
5. Політика та публічне управління у сфері охорони здоров'я: підручник / М.М. Білинська, Н.О. Васюк, Л.І. Жаліло та ін. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. Київ: НАДУ, 2017. Т. 1. 284 с.

Допоміжна

1. Басва О.В., Чебан В.І. Економіка та підприємництво в охороні здоров'я: навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2013. 360 с
2. Бізнес-планування в охороні здоров'я: навчально-методичний посібник для керівників закладів охорони здоров'я за спеціальністю "Організація та управління охороною здоров'я" / Ю.В. Вороненко, В.М. Пашенко; за заг. ред. Ю.В. Вороненка. Київ: Генеза, 2016. 334 с.
3. Бондар А.В. Фінансування сфери охорони здоров'я в різних країнах. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/16620/1/344-587-588.pdf>.
4. Державна політика у сфері охорони здоров'я: колективна монографія: ч. 2 / кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш; передм. та заг. ред. проф. М.М. Білинської, проф. Я.Ф. Радиша. Київ: НАДУ, 2013. 484 с.
5. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генеза і перспективи розвитку: колективна монографія / кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш, передм. Т.Д. Бахтєєвої; за заг. ред. проф. М.М. Білинської, проф. Я.Ф. Радиша. Київ: НАДУ, 2013. 424 с.
6. Ждан В.М., Голованова І.А., Краснова О.І. Економіка охорони здоров'я: навчальний посібник. Полтава, 2017. 114 с.
7. Кіча Д.І., Фоміна А.В. Основи економіки та фінансування охорони здоров'я. URL: <http://medbib.in.ua/osnovyiekonomiki-finansirovaniya.html>.
8. Концепція МОЗ України «Концепція реформи охорони здоров'я у контексті процесів децентралізації». URL: http://trigger.in.ua/wp-content/uploads/2015/08/Health-Reform-andDecentralization_policy-note-for-RPR.docx.
9. Кусик Н.Л., Гузь Д.О., Буслаєва Г.В. Розділ 26. Індустрія охорони здоров'я: міжнародний досвід створення медичних туристичних кластерів / Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Випуск 4 / за ред. Л.О. Волощук, Є.І. Масленнікова. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 524 с.
10. Лехан В.М., Надутий К.О., Шевченко М.В. Інструмент моніторингу модернізації галузі охорони здоров'я на рівні регіону та окремої території із застосуванням комплексної системи індикаторів. Київ, 2014. 61 с.
11. Менеджмент та адміністративне управління: навчальний посібник / О.А. Мартинюк, Н.І. Серебряннікова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 540 с..
12. Мартинюк О.А. Створення соціально-економічного механізму охорони здоров'я як соціального аспекту сталого розвитку держави
13. Перспективи інвестиційних рішень в бізнесі та управлінні проектами: матер. міжнар.наук.-практич. конф. (15-16 жовтня 2015 р., м.Одеса) / Міжнародний гуманітарний університет. – Одеса: Фенікс, 2015. – 144 с. – С.41-45.

14. Мартинюк О. А. Ключові проблеми сфери охорони здоров'я в Україні./О. А. Мартинюк. Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції « Глобальне управління: теорія та практика». – Афіни: Євро-Середземноморська Академія мистецтв і наук, 2015. – 176 с. – С. 98-103. 23-26 вересня 2015 року Греція.
15. Мартинюк О.А. Впровадження бізнес-процесів для підвищення конкурентоспроможності медичних закладів. . [Електронний ресурс] /О.А. Мартинюк // "Східна Європа: економіка, бізнес та управління". – 2016. - №2. – Режим доступу до журналу: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/index.php/2-2016-ukr>
16. Мартинюк О.А. Курдібанська Н.Ф. Впровадження системи управління якістю в медичних закладах. /О.А. Мартинюк, Н.Ф. Курдібанська //Причорноморські економічні студії. – 2016. - №6. – С.75-79.
17. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років. URL: <http://www.apteka.ua/article/327094>.
18. Охорона здоров'я України: стан, проблеми, перспективи: спеціалізоване видання / В.В. Лазоришинець, Н.О. Лісневська, Л.Я. Ковальчук та ін. Київ, 2014. 608 с.
19. Попченко Т.П. Реформування сфери охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення: аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2012. 96 с.
20. Рудінська О.В., Яроміч С.А. Корпоративний менеджмент: навчальний посібник. Київ: КНТ, Ельга-Н, 2008. 416 с.
21. Співак М.В. Державна політика здоров'я-збереження: світовий досвід і Україна: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2016. 536 с.

Інформаційні ресурси

1. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: www.who.int/ru/index.html.
2. Галузевий класифікатор «Довідник медичних процедур (послуг) та хірургічних операцій». URL: <http://www.garvis.com.ua/dovidnyk/hsi/help/ru.html>.
3. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua.
4. Державна казначейська служба України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.
5. Державний заклад «Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України»: офіційний веб-сайт. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
6. Департамент управління та контролю якості медичних послуг МОЗ України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/en/struktura>.
7. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
8. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
9. Класифікація видів економічної діяльності. URL: <https://kved.biz.ua>.
10. Лабораторія проблем економіки та управління в охороні здоров'я. URL: www.med122.com.
11. Медичний світ: професійна газета. URL: www.medsvit.org.
12. Медична інформаційна система: офіційний веб-сайт компанії Мед-експерт. URL: <http://medexpert.ua/ua/medichnij-zaklad/31-medichnij-zaklad/pro-gynku-v-iznohomedychnoho-turyzmu-v-ukraini>.
13. Медико - правовий портал. URL: <http://103-law.org.ua>.
14. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
15. Міністерство соціальної політики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/main/Pro-ministerstvo.html>.
16. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pronszu>.

17. Національна академія медичних наук України. URL: www.amnu.gov.ua.
  18. Охорона здоров'я. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_zoz_17.xls.
  19. Портал нормативних актів України та Всесвітньої медичної асоціації. URL: http://search.ligazakon.ua/search/law/npa/?s=search&idView=LZ_SUITE_NPA&beginPos=1&countBlock=10&kw2=82089
  20. Український медичний часопис: медичний журнал. URL: www.umj.com.ua.
  21. Українська Медична Рада. URL: <http://www.medicalcouncilukraine.org>.
  22. Global Health Expenditure Database. URL: <https://apps.who.int/nha/database/ViewData/Indicators/en>.
  23. Global health security Index. URL: <https://www.ghsindex.org/about/>.
  24. Guidebook on promoting good governance in public-private partnerships. United Nations Economic Commission for Europe. United Nations, 2008. URL: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/publications/ppp.pdf>.
  25. Health Strategy. European Commission: official web-site. URL: <https://ec.europa.eu/health/policies/background/review/strategy>.
- 1.**